

Özel, Kılıçdaroğlu'yla aynı hatada: Erdoğan yeniden aday olamaz

Yazar: Mehmet Gün / 06 Eylül 2024, Cuma / Oda: Siyaset

“CHP Genel Başkanı Özgür Özel, Kasım 2025’te ya da 2026’nın baharında seçimleri yenilemeyi önermiş. ‘Meclis 360 milletvekili ile seçimleri yenilerse Erdoğan’ın son bir kez aday olma hakkı var’ demiş.” (Foto: CHP)

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Genel Başkanı Özgür Özel, Kasım 2025’te ya da 2026’nın baharında seçimleri yenilemeyi önermiş. “Meclis 360 milletvekili ile seçimleri yenilerse Erdoğan’ın son bir kez aday olma hakkı var” demiş. Ayrıca “Parlamentar sisteme döneceğiz” diyerek, yerine getirilmesi imkânsız bir söz söylemiş.

Erdoğan dördüncü kez aday olamaz

Mayıs 2023 seçimleri öncesindeki **yazımda** anayasanın 101’inci maddesinin (2’nci) fıkrası (101(2)) gereğince bir kişinin en fazla iki kere cumhurbaşkanı seçilebileceğini, dolayısı ile en fazla iki kere aday olabileceğini, bunun tek istisnasının Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin (TBMM) anayasanın 116(3) maddesi gereğince seçimleri yenilemeye karar vermesi hali olduğunu, TBMM seçimleri yenilediği takdirde, o tarihte ikinci dönem görev yapmakta olan cumhurbaşkanının tekrar (üçüncü kez) aday olabileceğini açıklamıştım.

Anayasanın 101(2) maddesi oldukça açık hükmüne göre göre iki dönem cumhurbaşkanlığı yapan bir kimsenin yeniden cumhurbaşkanı adayı olamayacağı tartışma konusu değildir.

Mayıs 2023 seçiminden önce tartışılan, dolayısıyla bugüne de sirayet eden konu 101(2) madde uygulanırken Recep Tayyip Erdoğan'ın 2018'den önceki cumhurbaşkanlığının hesaba katılıp katılmayacağıdır.

Anayasadaki 2017 değişikliğinin mimarları olarak da bilinen birkaç kişi, cumhurbaşkanlığı sistemine geçişin bir milat yani yeni başlangıç olduğunu, anayasa'nın 101'inci maddesinin tamamen yeniden yazıldığını söyleyerek 2018'den önceki cumhurbaşkanlığı döneminin hesaba katılmayacağını iddia ediyor; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Mayıs 2023 seçimlerinde üçüncü kez aday olabileceğini savunuyorlardı.

Anayasa hükmünü kasıtlı yanlış takdim

En başta o dönemki TBMM Başkanı, öncesinde Anayasa Komisyonu başkanlığı yapmış ve bu sıfatı nedeniyle anayasa değişikliğini satır-satır ezbere bilen AK Partili Mustafa Şentop, Cumhurbaşkanlığı Eğitim Politikaları Kurulu Başkan Vekili olan, hatta 2021'de AK Parti için metnini kimsenin hala da bilmediği sözde yeni ve sivil bir anayasa **yazdığı anlaşılan** anayasa hukuku profesörü Yavuz Atar ile Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kurulu Başkan Vekili Mehmet Uçum ağız birliği ederek cumhurbaşkanlığı sistemine geçilmesi ile yeni bir dönem başladığını, 2018'den önceki cumhurbaşkanlığı döneminin sayılmayacağını savunmuşlardı.

Bu isimler 101'ince maddenin 2017 anayasa değişikliğinde tamamen yeniden yazıldığını söyleyerek, bu maddedeki en fazla iki dönem cumhurbaşkanlığı sınırlamasının Mayıs 2023 seçimlerinde uygulanmayacağını ileri sürdüler.

Devlet ricalinde önemli mevkilerde bulunan bu kimselerin "anayasaya aykırı" telkinleri sonucunda anayasanın 101(2) maddesinin açık hükmü göz göre göre göz ardı edildi. Asil ve yedek üyelerini anayasaya ve kuruluş kanununa uygun olarak belirlememiş ve kanunda öngörülen oluşum mekanizmasını tamamlamamış, yani hukuken tam olarak **teşekkül etmemiş** olan Yüksek Seçim Kurulu (YSK), adeta "güçlü haklıdır" sözünü kanıtlarcasına adı geçen iktidar unsurlarının görüşüne itibar ederek, Erdoğan'ın üçüncü kez cumhurbaşkanı adaylığını kabul etti.

CHP'de Özel, Kılıçdaroğlu'dan ileri

Bu önemli konuda Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) o zamanki genel başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, anayasaya göre Erdoğan'ın aday olamayacağını kabul ediyor, ancak nihai kararı verecek olan YSK üyelerinin anayasaya uymasa da Erdoğan'ın adaylığını kabul edecekleri, YSK adaylığını reddetse bile Erdoğan'ın mağdur edebiyatı yaparak seçimleri kazanacağı gerekçeleri ile bu hususta mücadele etmeyeceklerini söylüyordu. Yani Kılıçdaroğlu da peşin olarak Erdoğan'ın adaylığına YSK tarafından aday kabul edilmesine yeşil ışık yakmış; Erdoğan'ı sandıkta yeneceğini ileri sürmüştü.

CHP Genel Başkanlığı'nı devralan Özgür Özel, Kılıçdaroğlu'ndan bir adım daha ileri giderek Mayıs 2023 seçiminde Erdoğan'ın üçüncü kere cumhurbaşkanı adayı kabul eden YSK'nin anayasanın 101(2) maddesini açık olarak ihlal ettiğini görmezden gelmekte, TBMM'nin seçimleri yenilemesi halinde Erdoğan'ın dördüncü kez cumhurbaşkanı adayı olabileceğini söyleyerek, anayasanın 102'nci maddesinin bir kere daha ihlal edilmesine şimdiden peşin olarak izin vermekte.

Oligarşik siyasetin uyumlu eylemsizliği

Görüleceği üzere adeta devletin üst düzey organlarının, kilit kurumlarının ve iktidar ve muhalefet partilerinin nasıl oluşacağını ve davranacağını belirleyen üst bir akıl ve gizli bir el varmış gibi bir izlenim ortaya çıkıyor. Zira iktidardaki ve muhalefetteki oligarşik siyasi zümre anayasa hükümlerini göz ardı eden olumsuz eylemsizlik yoluyla aralarında anayasaya aykırı mutabakatlar oluşturabiliyor.

Aşağıda altını çizdiğim 2017 anayasa değişikliğine dair 6771 sayılı kanunun 18(b) maddesinin hiç yokmuş gibi davranılması, bu madde karşısında anayasanın 101(2) maddesine göre Erdoğan'ın 2023 seçimlerinde ya da sonraki seçimlerde aday olmasının ve cumhurbaşkanı seçilmesinin mümkün olmadığını ana muhalefet partisi CHP'nin bile gündeme getirmemiş olması bu üst akıl izlenimini haklı çıkarmaktadır.

Siyasetçilerin, onlardan temin ettikleri makam, mevki ve türlü menfaat karşılığı görüş veren akademisyenlerin ve hukukçuların, anayasayı daha dikkatli okuyarak içselleştirmelerini, sorumlu görüş beyan ederek Türkiye'yi, anayasanın da dikkate alınmadığı, seçimli otokrasi batağına saplanmaktan kurtarmalarını diliyorum.

Sadık bürokratların kasıtlı galatları

Anayasada 2017 değişikliğine dair 6771 sayılı kanunun 18(b) maddesi, TBMM Başkanı Şentop, anayasa profesörü Atar ve Av. Uçum'un Erdoğan'ın 2023'te üçüncü kez aday olmasını sağlayan çarpıtılmış beyanlarını ve gerekçelerini toptan çöpe atmaktadır.

Mecliste 21 Ocak 2017 tarihinde kabul edilerek 11 Şubat 2017 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan "T.C. Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair" 6771 sayılı kanunun 18'inci maddesinin (b) fıkrasında açıkça "b) 75, 77, 101 ve 102'nci maddelerinde yapılan değişiklikler, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin takvimin başladığı tarihte, [...] yürürlüğe girer" demekte. Yani değiştirilmeyen hükümler eskiden olduğu gibi yürürlüğünü sürdürmektedir. O halde Şentop, Atar ve Uçum'un suni olarak gündeme getirdiği konudaki soru şudur: "Bir kişi en fazla iki dönem cumhurbaşkanlığı yapabilir" diyen anayasanın 101'inci maddesinin (2)'inci fıkrası hükmü, değişiklik yapılmış olan bir hüküm müdür? Cevabı ise kesinlikle hayırdır.

Aday olabilir mi?

Türkiye Barolar Birliği'nin hazırladığı, anayasada yapılan değişiklikleri gösteren karşılaştırmalı **tabloda** açıkça görüldüğü üzere anayasanın 101'inci maddesinin (2)'nci fıkrası, 2017'deki anayasa değişikliğinde değiştirilmedi, önceki metin noktası virgüllü ile aynen korundu. Dolayısı ile bir kişinin en fazla iki dönem cumhurbaşkanı seçilebileceği sınırlaması eskiden olduğu 2017'den önce de vardı 2018'den sonra da aynen sürmektedir. Şentop, Atar ve Uçum'un iddia ettiği gibi 2018'den önceki dönemdeki cumhurbaşkanlığının sayılmayacağına dair bir istisna hükmü de mevcut değildir.

Söz konusu 18(b) fıkrası, söz konusu anayasa değişikliğinin hazırlanmasında aktif olarak görev alan, bu sebeple bu maddenin varlığını herkesten iyi bilmesi gereken bürokratlar Atar ve Uçum ile o zamanki TBMM Başkanı Şentop'un bu maddenin varlığını göz ardı ederek görevlerinin gereklerine ve etik değerlere aykırı davranarak yanlı ve hatalı görüş beyan ettiklerini göstermektedir.

Söz konusu 18(b) maddesini göz ardı ederek özetlediğim yanlı ve hatalı görüşlere itibar eden YSK, 101(2) maddesi gereğince tekrar aday olamayacağı açık olduğu halde Mayıs 2023'te seçimlerinde Erdoğan'ın üçüncü kez aday olmasına izin vererek anayasanın bu açık hükmünü ihmal ve ihlal ettiler.

CHP anayasaya bağlı değil mi?

Söz konusu 101(2) maddelerini bildiği halde söz konusu 18(b) maddesi ile birlikte ortaya koyarak buna karşı mücadele etmeyen Kılıçdaroğlu ve onun liderliğindeki CHP de anayasanın ihlaline ve hakkı olmadığı halde Erdoğan'ın üçüncü kez aday ve cumhurbaşkanı olmasına eylemsizlik yoluyla destek verdi.

Dolayısıyla CHP, Kılıçdaroğlu yönetiminde iken anayasayı ve vatandaşın anayasal hakkını savunmadığı gibi şimdi de Özgür Özel yönetiminde daha ileri giderek 2023'teki aykırılığa meşruiyet kazandırmakta ve eğer erken seçim yapılırsa bu kuralın bir kere daha ihlaline peşinen yeşil ışık yakmaktadır.

Özgür Özel, Kılıçdaroğlu ile aynı mantık hatasını tekrar ederek “Parlamente sistemine döneceğiz” diyerek, olmayacak bir vaatte bulunuyor. Kılıçdaroğlu gibi Özel de seçmenler nezdinde gerçeğe aykırı bir beklenti oluşturuyor.

Parlamente sistemine dönmek için anayasayı değiştirmek, 2017’de değiştirilen anayasa hükümlerini tekrar değiştirerek eski haline getirmek zorunlu. Bunu yapabilmek için en başta önümüzdeki seçimleri kazanmak ve TBMM’de 2/3 yani 400 milletvekili çoğunluğu sağlamak, ya da referanduma götürebilmek için 3/5 yani 360 milletvekili çoğunluğu sağlamak şart. CHP’nin seçimleri TBMM’de böyle bir çoğunluk kazanacak şekilde kazanacağını kim düşünüyor acaba?

CHP iktidarın nimetlerinden vazgeçer mi?

İkincisi, TBMM’de böyle bir çoğunluk sağlansa bile, bunu kazanan ve aynı zamanda cumhurbaşkanını da seçen CHP’nin, iktidarın sınırsız imkanlarından kendi isteği ile vazgeçmeye karar vermesi ve bunun bütün milletvekillerine kabul ettirmesi gerekir. CHP’nin böyle bir seçeneği kabul ettirmeye yeterli parti içi disiplini yoktur; milletvekillerini zorlukla kazanılan iktidarı mevkiinden yeniden seçime gitmeye ikna etmek kolay bir iş değildir. Dolayısı ile böyle bir iktidar gücü kazanan CHP’nin parlamente sistemine döneceğini düşünmek fazlasıyla iyimser olur.

Üçüncüsü, bir önceki iki şart gerçekleşmiş, yani CHP en az 2/3 çoğunlukla ve 360’dan fazla milletvekili ile iktidara gelmiş olsa bile anayasa seçimleri kazanmakla kendiliğinden değişmiş olmayacak. Bunun için seçimi kazananın CHP’nin anayasayı değiştirdikten sonra tekrar seçimlere gitmesi ve parlamente sistemine göre yapılacak yeni seçimi de kazanması gerekir.

Parlamente sistemine dönüş artık ütopya

Dolayısı ile her ne kadar parlamente sistemine dönme hayali kuran milyonlar için çok çekici gelse ve bu uğurda oylarını verecek olsalar bile akıl ve mantık kuralları “parlamente sistemine dönme” vaadinin bir ütopya olduğunu ortaya koyuyor.

Burada akıl ve mantık kurallarının zorunlu kıldığı ve Türkiye’nin gerçekten ihtiyacı olan bir hususa dikkati çekmek zorunlu oluyor.

Madem ki CHP ve Özel erken seçim istiyor ve bu seçime Erdoğan’ın da aday olarak katılmasına yeşil ışık yakıyorlar, o halde bu yeşil ışığı ülkenin yararına olacak şekilde yakmayı niye düşünmüyorlar?

Kritik seviyelerin altına düşen hukukun üstünlüğü, yargının etkinliği ve bağımsızlığı sorunlarının çözümünün siyasetçilerin aralarında uzlaşmalarına bağlı olduğunu göz önüne alarak, parlamente sistem ile cumhurbaşkanlığı sistemlerinin kötü yönlerini bertaraf edecek iyi yönleri ile yek diğerini geliştirecek bir melez sistem oluşturmayı, bunun için görüşerek bir anayasa değişikliğinde uzlaşmayı niçin düşünmüyorlar?

Cumhurbaşkanlığına tekrar aday olma imkanını böyle bir melez sistem oluşturarak uzlaşma kaydına tabi tutmayı ve böylece görevlerini anayasaya ve hukuka uygun olarak yerine getirmeyi niçin değerlendirmiyorlar?

Son olarak da şunu sormak isterim: CHP ve Özel milletin yararı için mi siyaset yapıyorlar yoksa başka bir şey için mi?

